

Var finns följande ord?

Så frågar den unge forskare, som just arbetar med ett par intressanta handskrifter från medeltiden. De äro säkert skrivna i Västmanland, men det återstår att bestämma från vilken del av landskapet.

Språket växlar, som alla vet, från socken till socken, och frågan är, om man kan finna något område, större eller mindre, inom vilket samtliga eller åtminstone de allra flesta märkligare ord i dessa handskrifter kvarleva. Förmodligen ha de något förändrats. Hur mycket och på vad sätt äro andra utomordentligt intressanta frågor inte bara för denna forskare utan för alla, som sysselsätta sig med vårt språk och dess historia.

Det skulle ta för stort utrymme att här amlägga hela den långa lista på ord, som böra plockas fram. Jag tar några ur varje grupp och i samma ordning som på den ursprungliga frågelistan. Det frågas till en början, om orden uttalas på det ena eller andra sättet, och sedan, hurvida vissa ord finnas eller funnits i ortens mål. Jag är å denna forskares vägnar tacksam för alla de meddelanden jag kan få, på en brevlapp eller ett papper inlämnat till redaktionen. Varje lapp bör ha namnet på meddelaren, hans födelseort och år, samt hans adress.

1. Har ni hört uttalet våmb, dåmba, ånd, ånra (källkar), bånd vånda; ågnar, hånk, hårkrånk — i st. f.: vamb, and; agnar, hank.
2. Har ni hört uttalet: vårm, talg, snåra, trånbår, skåta, grån, kåmma — i st. f.: varm, talg, snara o. s. v.
3. Har ni hört uttalet: sina, vicka, igel, gigig, spine, virke, killing, visst — i st. f.: sena, egel, spene, kelling, veäst.
4. Har ni hört någon säga: ryssia, flytta, grymta, fylla, syster — i st. f.: rössja, flötta, söster.
5. Har ni hört: ju, stensyta, smyja, kryka, grypa — i st. f.: göda, söta, smöja, gröpa.
6. Har ni hört uttalet: brönn, tönn, stavröm — i st. f.: brunn, tunna, stavrum.
7. Har ni hört uttalet: ust, uk, kuckla, spunnrock, brusk, um, butten, rust, trull — i st. för: ost, köckla, spånrock, botten, troll.
8. Har ni hört: gråt, lät, isår, tvåka — i st. för: gret, iser, tveka.
9. Har ni hört: al-männing, il-marig, hina, grina, fasna, stätt, bar, star, las — i st. för: all-männing, ill-marig, hinna, grinna, fastna, stätt, barr, starr, lass.
10. Har ni hört uttalet: himmil, hyvil, klämmil — i st. för: himmel, klämmel.
11. Har ni hört någon säga: tajin, bitin, rutin, judin — i st. för: tagen, biten, rutten, luden.
12. Heter det: hjordron, svålon, hallon; ögon, tretton, hösåtan, nystan, en grytfalan — eller något annat?
13. Heter det: en yang, ung, sting, farn, söm — eller en vangen, ungen, stingen, fammen, sömmen?
14. Heter det: vargar, hästar — eller vargane, håstane; klocko, stugo — eller klockena, stugena?
15. Heter virket av al, ek, hassel o. s. v. åle, eke, håstede?
16. Finns följande ord: degla, fresta, fäll (fårfälla), grop, rödsjarta, tordyvel, ormris, sopp, vasstjäder, sniska.

- glig, spine, virke, killing, visst — i st. f.: sena, egel, spene, kelling, veäst.
4. Har ni hört någon säga: ryssia, flytta, grymta, fylla, syster — i st. f.: rössja, flötta, söster.
5. Har ni hört: ju, stensyta, smyja, kryka, grypa — i st. f.: göda, söta, smöja, gröpa.
6. Har ni hört uttalet: brönn, tönn, stavröm — i st. f.: brunn, tunna, stavrum.
7. Har ni hört uttalet: ust, uk, kuckla, spunnrock, brusk, um, butten, rust, trull — i st. för: ost, köckla, spånrock, botten, troll.
8. Har ni hört: gråt, lät, isår, tvåka — i st. för: gret, iser, tveka.
9. Har ni hört: al-männing, il-marig, hina, grina, fasna, stätt, bar, star, las — i st. för: all-männing, ill-marig, hinna, grinna, fastna, stätt, barr, starr, lass.
10. Har ni hört uttalet: himmil, hyvil, klämmil — i st. för: himmel, klämmel.
11. Har ni hört någon säga: tajin, bitin, rutin, judin — i st. för: tagen, biten, rutten, luden.
12. Heter det: hjordron, svålon, hallon; ögon, tretton, hösåtan, nystan, en grytfalan — eller något annat?
13. Heter det: en yang, ung, sting, farn, söm — eller en vangen, ungen, stingen, fammen, sömmen?
14. Heter det: vargar, hästar — eller vargane, håstane; klocko, stugo — eller klockena, stugena?
15. Heter virket av al, ek, hassel o. s. v. åle, eke, håstede?
16. Finns följande ord: degla, fresta, fäll (fårfälla), grop, rödsjarta, tordyvel, ormris, sopp, vasstjäder, sniska.

Enklaste sättet att meddela något är kanske att stryka under de ord, som man känner igen, klippa ur detta ur tidningen och skicka in med namn, födelseår och adress.

Sam. Jansson.